

Nr. 25 (792)

Reedel, 19. septembril 1975

XXVII AASTAKÄIK

AASTA UUT TEADUSKONDA

Kui TPI 1974. aasta sügisel õppeaastat alustas, oli juures uus, ühiskonnateaduste teaduskond. Teaduskond loodi eelkõige eesmärgiga koordineerida TPI kõigi ühiskonnateaduste kateedrite tööd, aidata kaasa kõiki nimetatud kateedreid puudutavate küsimuste kvalifitseeritud lahendamisel, tõsta ühiskonnateaduste õpetamise taset. Teaduskonna dekaaniks sai dots. HEINRICH TIIDO, kes tänava alustab oma kahekümne kuendat pedagoogiaastat. Dekaaniga abiga võtsimegi kokku tänava septembris, kui uus teaduskond juba aasta eksisteerinud, olulisima ja tähtsaima teaduskonna elus.

Teaduskonna ülesandeks on olnud ühiskonnateaduste õppejõudude teadusliku töö koordineerimine ja ka õppejõudude koostöötegemine selles vallas. On jõutud kateedritevaheliste teaduslike tööde alustamiseni.

Teaduskonna nõukogu koos parteibürooga on oma südameasjaks pidanud ühiskonnateaduste alaste loengute ideelis-

teoreetilise taseme tõstmist, juhindudes nõudmistest, mis on püstitatud NLKP KK otsuses 5. juunist 1974: «Ühiskonnateaduste ideelis-teoreetilise taseme tõstmisest N. E. Baumani nimelises Moskva Kõrgemas Tehnikakoolis ja N. G. Tšernõševski nimelises Saraatovi Riiklikus Ülikoolis».

Alustati suure teaduslik-meetodilise konverentsi ettevalmistamisega teemal «Seminariõppus kõrgemas koolis.» Sellest saab ülevabariigiline konverents, mille korraldamisel initsiaatoreiks TPI ühiskonnateaduste õppejõud. Konverents toimub käesoleva aasta 21. ja 22. novembril, kuulatakse üle 30 ettekande seminariõppuste osast ja tähtsusest kõrgkoolis.

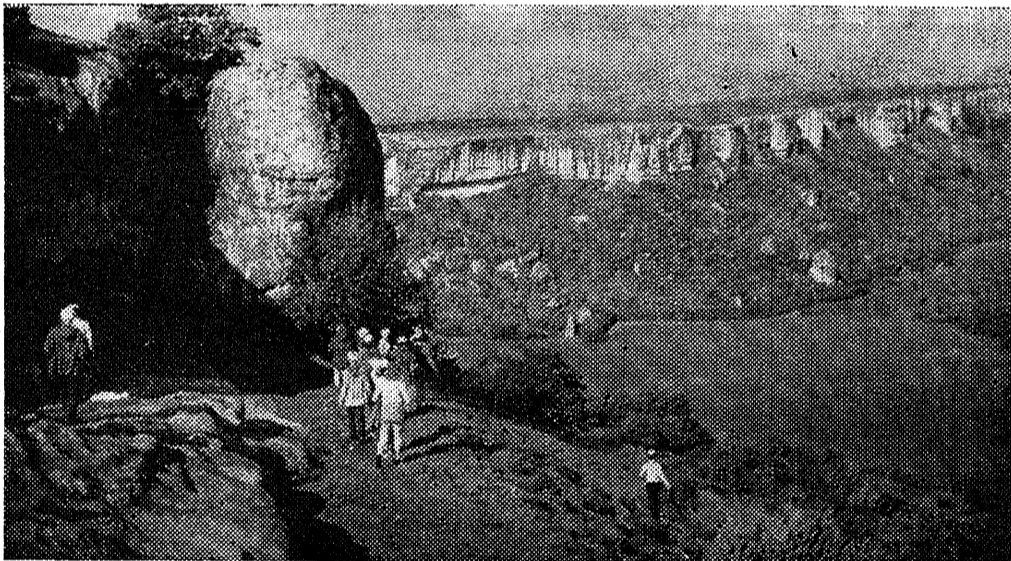
Teaduskonna poolt on kõigile kateedritele välja töötatud kasvatus- ja teadusliku tegevuse põhisuunad tehniliste õppeainete õpetamisel. Nimetatud juhend on kateedritesse laiali saadetud, miskipärast pole aga seni tulnud reageeringuid. Koostajad ootavad neid.

Aasta jooksul on tegeldud tõsisemalt ka õppejõudude ühiskondliku ja õppekoormuse ühtlustamisega.

80%-l TPI ühiskonnateaduste õppejõududest on teaduslik kraad, tähelepanuväärset on teaduskonna õppejõudude saavutused teadusliku töö alal. Ilmunud on monograafiad mitmete õppejõudude sulest (J. Livšits, A. Sunila), ilmumas on tööd H. Tiidolt, M. Grafilt, E. Mattisenilt.

Edukalt on tegeldud üliõpilaste teaduslike ja referatiivsete tööde juhendamise ja referatiivsete tööde ettevalmistumise VI üliõpilaste üliõpilaste tööde konkursiks, mis toimub ühiskonnateadustes, ÜLKNÜ ajaloos ja rahvusvahelises noorsooliikumises. Konkursi õppeasutusesisene tähtaeg on 1976. aasta veebruar, teise, vabariikliku etapi tähtaeg 1976. aasta aprill, lõppkokkuvõtted tehakse 15. mail 1976.

IRMA MÄGI

Järjekordne matkasuvi on möödas. Mis edaspidi plaanis — sellest 3. leheküljel TPI matkaklubi loos.

UUS NÄITUS TPI RAAMATUKOGUS

Kes käis Kunstihoones korraldatud väljapanekul «Eesti raamat 450», see on meie trükkide ajaloo kindlasti hästi kursis.

Kuigi 450 aasta vanusest eesti raamatust on sel aastal üsnagi palju juttu olnud, poleks paha pilku heita TPI raamatukogus äsjaavatud näitusele. Mahult pole ekspositsioon eelmisega sugugi võrreldav, kuid vaatamist väärrib see siiski, sest vaatenuk on sootuks teine.

Lisaks üldajaloolistele faktidele on püütud anda mingit ülevaadet just eelkõige tehnikalasest kirjandusest. Sellega seoses leiab käsitlemist ka TPI ajalugu.

Kuid stopp! Sündmuste kronoloogia takti-kepp osutab 1525. aastale, mil Lüübeki Raad pani «Kuldsarve» kõrtsis aresti alla vaadi-

täie luterlikke raamatuid, sealhulgas ka eesti rahvakeeles missasid, ja raesekretär tegi ettepaneku need turuplatsil ära põletada. (Sellest annab tunnistust Lüübeki tolleage se toomdekaani Johannes Brandi päevik.)

● 1803 ja Jurjev — Tartu Ülikoolis algas tehniline õppus — eestvedajaks oli professor Johann Wilhelm Krause.

● 1806 — Tartus ilmub «Arropiddamise ehk Arwamise-Kunst».

Täpsust nõudva ajaloolise järjepidevuse etteheitevale pilgule vaatamata võtkem endale õigus sajast aastast üle hüpatada. (Näitus korvab selle puudujäägi.)

Niisiis, XX sajand.

● 1918 — pandi alus Tallinna tehnikumile.

● 1919 — saab alguse eesti tehniline ajakirjandus, ilmub «Eesti Tehnika Seltsi ajakiri».

Viimane vitriin tõmbab kokku lahtised otsad: selle ülesandeks on vaatajaile pakkuda ülevaadet kirjandusest, mis käsitleb eesti trükisõna arengu- ja probleeme.

Kes tuleb, see näeb «Minevikust tulevikku», nagu ütlevad V. Milleri koostatud kogumiku pealkiri, kuhu «... on võetud vaid need tööd, mis autori enda arvates on olnud kuidagi teedrajavad.» (Sama raamatu eessõnast).

Kohtumiseni näitusel!

Raamatukoguhoidja AIRI KANGUR

September
1975

Saabuva sügise kõik andnud põldudel tööga veel rinnutsi kõrrekoorijad.

Pikkpükste-eelikuist habemekandjaini tohutult neid, keda jälle kooliga

lehtede värvikas kirevus ühendab. Tubastest tundidest enam hoolida

Mustamäe maadelgi. Teaduste tändritel teadjamaks jälle end lasta voolida.

Mingis galaktikas, valguseaastate pikkade kauguste taga hoolikalt

erksamaks muutunud on Nova helendus. Selgetel õhtutel hea on soovida

olla see kosmose hüdlaeva komandör, kellele antud ta SINNA roolida.

OTTO ROOTS

ARUANDED JA VALIMISED AMETIÜHINGUS

Aruandluse ja valimiste periood on teaduskondades ametiühinguorganisatsioonide töös üks vastutusrikkamaid. Ametiühingu aruandlus-valimiskonverentsidel tuleb hoolikalt vaadata senitehtut, selgitada välja põhjused, miks ei tulnud sotsialistlikus võistluses igal alal esimeseks ja kuidas anda enam sära ja hoogu igale ettevõtmisele eeloleval õppeaastal, et väärtiselt tähistada NLKP XXV kongressi.

Aruandlus-valimiskonverentsid toimuvad teaduskondades järgmiselt:

keemiateaduskond 22. septembril kell 13.30 A-III-103
elektroenergeetika teaduskond 25. septembril kell 14.00 A-IX-331

ehitusteaduskond 30. septembril kell 13.30 A-III-103
mehaanikateaduskond 23. septembril kell 15.30 A-V-103
üldteoreetiliste õppeainete teaduskond 23. septembril kell 15.40 A-V-303

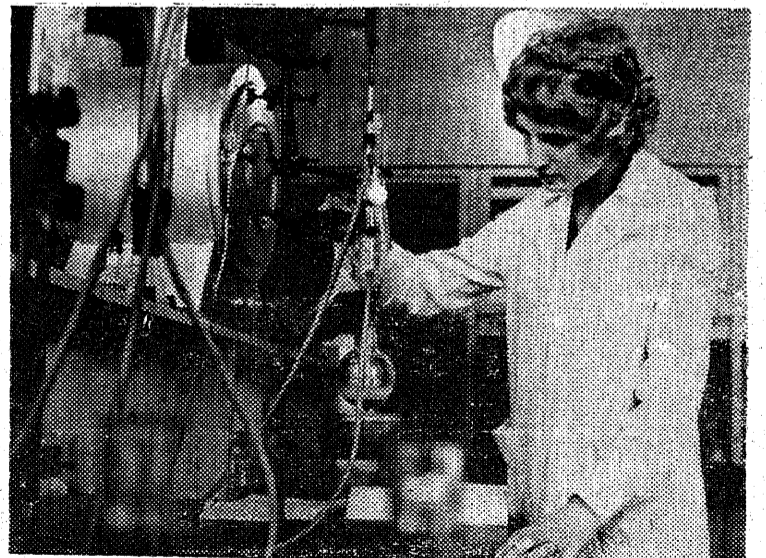
elektroautomaatikateaduskond 22. septembril kell 14.00 A-I-202

majandusteaduskond 17. septembril kell 14.00 A-VI-129
teenistujad 30. septembril kell 16.00 A-I-202

ühiskonnateaduste teaduskond 23. septembril kell 15.30 A-III-407

Ootame kõikide delegaatide aktiivset osavõttu, huvitavaid ja asjalikke ettepanekuid töö tõhustamiseks ning püüdnud korraldamiseks.

LAINA HANSALU
TPI ametiühingukomitee esimees

● Laboris

NII ON... MIDA ARVATA?

Loengute vaheajal on igalhel tarvis minna keha kinnitama einelauda või sööklasse, sest peale vaimutoidu on vaja ka teist, tavalist. Kuidas sel aastal meie majades Mustamäel söömisega lood on?

II ühiselamu söökla ja einelaud on remondis. Seepärast langeb teistele einelaudadele ja suurele sööklale lisakoormus. Seal valitsevad väga pikad järjekorrad räägivad ise enda eest. Et süüa saada, tuleb järjekorras seista 20—25 minutit. See aga tagab kindla hilinemise loengule.

Kell 7.30 avatakse einelaud III ühiselamus ja IV korpuses. Kohe tekivad mõlemas kohas pikad järjekorrad. Ka söödava valik pole kohe peale puhveti avamist eriti kiita. Seepärast eelistavad paljud süüa hiljem, esimesel vaheajal. Siis aga — jälle pikad järjekorrad, nii söökla juures asuvas einelaus

kui ka IV korpuses. On ju veel ka I ühiselamu einelaud, aga see avatakse alles kell 10! Kas poleks võimalik avada seda einelauda kas või pool tundi varem, s. t. esimeseks vaheajaks? Praegu (on ju veel soe, saab mantlita üle õue joosta) võiksid siis paljud keha kinnitada I ühiselamu puhvetis.

Pikad järjekorrad on jälle ka sööklas. Võib-olla oleks mõeldav avada veel üks jaoitusliin, kust saaks toitu samal päeval ostetud talongide alusel. Komplekslõunate söömise õige aeg peaks ju olema just suurel vaheajal, aga praegu pole see võimalik (sama päeva talongid lõpevad varem). Võiks ka suurendada valikut söökla külmade roogade liinil. Mingil määral oleks sellest ehk abi järjekorra lühendamiseks söökla juures asuvas einelaus.

IGOR MIHHAILTŠENKO

Aulas avas kontserdihooaja «Ornamend». Hinnata sai verivärsket lugu «Roosad linnid» ning Viljandi suviste estraadipäevade laureaadiks tulnud «Siniste nägemuste vangi». Sideme vanema muusikaga lõi töötlus Bizet' palast «Farandola». Grupimuusikarajal on too uus ilming igati tervitatav nähtus.

Laenrepertuaari kuululime vahendamas tuntud estraadilauljat Marju Kuuti. Ilmselt oli laenkaval vaid tutvustav eesmärk.

Kuulates „Messi“

Niisiis, aasta 1973 tõi noorele kontserdipublikule hinnata «Ornamendi» ja «Psycho» uudishelid. Teenekas rajaseadja «Ruja» tõsine veelgi ja astus 1974. aastal lavale Noorsooteatri etenduses «Protsess». Vajadus mõtisklema paneva muusika järele on, seda tunnistab ka vähenev huvi tantsuansambli vastu.

Järgmine aasta, 1974, esitas oma nõudmised noortansambli «Mess». Kellele ja kuidas uut sõna öelda? Hämmastada kuulajat ainult virtuosose mänguoskusega ei soovitud, pulseerivate rütmilugude poole ei püritud. Võtme vastuseks ulatas aeg ise. Rockmuusika uus etapp nõuab komponeerijalt väljumist looklaule omasest kõlalühidusest, nõuab märksa arendatunat ja ulatuslikumat vormi. Sõnu saadi luulekogudest. Juba sünnilaul «Raudsed käed» häälestas progressiivse rockmuusika lainele.

Ansambli sidus tervikuks püüdsid taasleida muusikas peituv tõekeid, mis haaraks saalis mugavalt istuva nooruki kaasa. Kontakt kuulajaga nõudis ansambli lihtsat ja haaravat heliwoolet, mis aitaks noorukil leida raskest muusikast talle lähedasi ja tema eale vastavaid probleeme.

Omalaadse kõlavärvingu lõi helimeister Härmo Härms, kel seljataga mängupraktika «Väntorelis». «Messi» juht Sven Grünberg on klahvpillimängija. Aegamisi klahvpillide hulk rikkastus: oreilile-klaverile lisandusid veel klavidiin ja klavisett.

Pika harjutus- ja küpsemis-

aasta ühel tavalisel proovipäeval oli kuulatajate hulgas noor kunstnik Kaarel Kurisma, kel jätkus mõttelendu muusika lõppedeski. Tema poolt valmisid dekoratsioonid helilavale. Visuaalset fantaasiat aitasid suurendada ka diapositiivid. Ansambli esimene aruandekontsert oli 1975. aasta maikuu TPI aulas. Poolteist aastat ja nüüd, 6. septembril, alles kolmas kontsert! Ansambli nõudlikkus enese vastu ületab tavapärase estraadilava suhtumise noortemuusikasse. Suure estraadi «nautimisel» piirdub kuulamisrõõm paraku raadios kümneid kordi kõlavate laulude

Sõdurpoiss Ivar Sipra kontserthoos

Viktor Nei foto

äratundmisega. «Messi» tänu sõnad visuaalsete abivahendite leidmise eest, samuti on meeldiv näha improviseeringupüüdu igal kontserdil. Noor publik, kes kahjuks on võõrdunud Filharmoonia lavalt kunstilist elamust otsimast, on lahti saanud survest mõelda teksti poolt ettesöödetud suunas. Siit algab ka tähelepanu klassikalise muusika vastu. Rahvast ei vii raske muusika valda veel suurejoonelise reklaami ega ühiskülastustega, vaid pinnase eelneva soodsa ettevalmistamisega.

Kujunemisea lähenemise nõuded muusikale erinevad kesk-ealiste mõdupuust. Igatahes meie kontserdisaal jäi soovijatele sel korral kitsaks.

Senise repertuaari kuue palaga loovad meeleolu saatelaulja

Mati Timmermann basskitarril,

Elmo Värk soolokitarril,

Ivar Sipra trummidel ja

Sven Grünberg klahvpillidel, lugude looja ja laulja.

Leningradi Konservatooriumi estraadimuusikakriitik Mihhail Frid luges ansambli omanäoliselt Nõukogude Liidus, märkides selle muusikas paljusid arenemisvõimalusi.

RIHO PAUMANN

Mis „Evas“ uut?

Ehk küll majanõukogu koosolek alles pidamata ja juhtimiseasjad üsna pooleli, peeti «Eva»-klubis maha semestri avaõhtu koos kohvi, kontserdi ja tantsuhuviliste tudengitega. Siimale ja kõrvale pakkus külakosti URMAS ALENDER, seni tuntud «Ruja» solistina, meil aga astus ette teisekoosseisulise ansambli saatel.

Ohtu kordamineku eest kandis hoolt kaks majandusteaduskonna tüdrukut, mõlemad TP-31-st: Silvia Laumets ja Anne Vaarmann. Nemat kandideerivadki päris varsti «Eva» juhatuse valimistel presidendikohale. Esialgsetest muredest ja tulevast kavast aga rääkisid nad juba nüüd.

Häirib kõigepealt ruumikitsus. Kõrval töötab kogu aeg puhvet, sealt kostab söömiskohale iseloomulikke kolinat ja muidu lärmi, mida läbi seina sugugi meeldiv kuulata ei ole, ükskõik kui suurt hubasust siia-poolse taotleksimegi. Need aga on nii-öelda paratamatud segajad, millest tuleb vist ainult mööda vaadata. Ei saa ju puhvetit terveteks õhtuteks kinni panna.

Küll aga ei tohiks olla võimalatu muretseda «Eva»-klubile oma toole ja oma nõusid. Hea, et puhvetitädid nii vastutulelikud on.

Tudengite poolele teadmiseks — siia mahub ikkagi ainult 60 inimese ringis. Kui pääsmete ostmisega pole kiirustatud, ei maksaks ka jõuga sisse trügida.

Teisest kohast näitab see, et rahval huvi asja vastu on, püüame siis omalt poolt võimalikult palju vastu tulla. On ju ammu teada ja kahjuks juba harjutudki sellega, et üliõpilastel oma õiget kohvik-klubi ei ole.

Plaanis on umbes kaks korda kuus tantsuõhtu. Tahame külla kutsuda huvitavaid inimesi, organiseerida mitmesuguseid kohtumisi. Näiteks tahaksime lähemal ajal näha «Popi ja Huhuu» tegelasi konservatooriumi lavakunsti kateedrist. Edasi temaatiline õhtu «Noorus kogu maailmas». Hakkame korraldama viktoriine. Ka kohviku tahaksime kaks-kolm korda kuus käima panna, taustaks ja õdusa äraolemise soodustamiseks maksumuusika. Tartus on väga populaarsed õõmuusikaõhtud, kindlasti oleks meilgi asjast huvitatuid küllaga. Nii et plaane on palju.

Peale selle on meil veel nn. statsionaarseid kliente, nimelt «Atheos» ja Interklubi oma väliskülastajatega. Teistele ei tea praegu veel midagi lubada.

Tudengitele südamele panemiseks olgu öeldud, et nad ei hilineks. Lausa piimlik moment — esinejad on kohal juba enne õiget algust, viimased publiku hulgast saabuvad aga enam kui poole tunni hilinemisega. Ega siin ei ole mõni ülelinnaline tantsupidu, kuhu igatüks läheb, millal heaks arvab. Ei ole kuigi suur rõõm näha, kui küllalt täpselt väljakuulutatud ajal (ütleme kell 19.00) lausub: meie oleme valmis, aga kaua teil aega läheb?

Edaspidi paluks siis arvestada.

«EVAS» käis URMI REINDE

Operatiivreportaaži järg

Nüüd olen ma siis sellelt äraütlemata hirmsalt ekspeditsioonilt tagasi, ja, nagu eelmises lehes lubatud, püüan jagada oma muljeid seiklustest, mida tegi läbi punapäise K... löögirühm.

Mäletatavasti lõppes mu viimane reportaaž sellega, kuidas grupp merele kihutas. Ajaloolise tõe huvides peab kahjuks nentima, et antud asjas panin ma kõvasti mööda. Punapeal õnnestus mind kohe tükkiks ajaks oma jälgedelt maha raputada ja lausa lolliks teha.

Asi oli järgmine. Niipea kui ma kuulsin, et buss peatus Lao sadamas, tormasin otsima vahendit merele minekuks. Mul õnnestus hõivata erilennumik ja peatselt olin veteavaruste kohal, ent silmapiiril polnud ühtegi laevukest. Olin meeleheitel, kuna arvasin, et olen jäljed kaotanud, sest kaasaegset allveelaeva ma oma «metsavahiga» kindlasti jälitada poleks suutnud. Et mere kohal olles olin kulutanud viimase energia-vaasu, siis polnud mul mingit tahtmist Tallinna tagasi tulla. Otsustasin veeta öö rannakülas sõbra poolt. Sellise võimaluse olemasolu leevendas tunduvalt mu kaotuse kibedust, sest on ju nii tore istuda sõbraga lõkke ääres ning meenutada koos kaugeid aegu. Aegu, mil sa olid niisama vana kui noored seiklejad, keda äsja silmist kaotasin.

Oli juba kaugelt üle südaöö, kui sõbra uksest sisse astusin. Läksime välja. Mõõdukes naabermajast kuulsime tohutu kõva rütmilist müra. Ei osanud kohe a-d ega o-d öelda, kuid sõber tegi ära selgeks. Ohtul oli vajunud nende külla suur hulk inimesi, kes hakatuseks vallutasid kohaliku klubihoonet ja seejärel kõik vabad korterid, edasi tormati metsa, tehti see seentest jäägitult puhtaks, keedeti kuskilt muretsed kartuleid ja pisteti see roog, mida ammu aega seenekastmeks nimetatakse, nahka. Siis peeti maha seesugune lustipidu, et isegi mu sõber, vaikselt tagasihoidlik noormees, teadis öelda, et võraste tralli põhjuseks olevat nende komandöri geniaalsus, kes raputanud maha mingid jälitajad...

Taiplik lugeja võib-olla saab juba aru, et juhuslikult olin leidnud kaotatud jäljed, ja eks seda tundnud ka minu süda, kes ei teadnud, kas rõõmust hüpata või hoopis hirmust karjendada, sest ega punapäise K...ga pole kerge kõrvuti käia. Hommikuks olin uuesti täis-

otsustavust jätkata grupi jälgimist ning kuna K... oli veendunud, et ta minust lahti sai, siis ei tekinud mul raskusi teda ja ta sõpru märkamatuult Tõstamaa sadamasse saata. Jälgisin neid lõpuni ja sel korral suundusid nad tõesti merele. Kuna nad eelmisel päeval mind ninapidi olid vedanud, siis ei saa ma aga siinkohal deluusega märkimata jätta, et ärasõit ei läinud neil sugugi libedalt, sest kuigi punapea oli tõenäoliselt kõik väga täpselt ette planeerinud, ei suutnud ta siiski arvestada, et kui pardamehaanikut ei ole, s.t. ta on, ent... haiguse tõttu ei suuda sõita, siis laev välja ei lähe.

Mul oli väga tore jälgida, kuidas kogu seltskond hädalt juhuslikele sõiduriistadele. Aga pikapeale tüüitas see ära ning kui nad lõpuks kakuaami kinni krabasid, oli mulgi hea meel, et ootamine otsa sai. Jälgisin tähelepanelikult mängu ja kui sai selgeks, et ainuke koht, kuhu löögirühm suunduda saab, on Kihnu, noh, teate, see on selline pisike maatik kuskil Balti meres pikkusega 7,5 km, lausega 3,5 km ja pindalaga 19 km², siis pöruasin lennukiga, mille varakult üürinud olin, sinna. Tõepoolest saabuski varsti sadamasse mulle juba tuttav seltskond, krabas oma kotid, aga ega kahtsada viitkümmet pätsi leiba jne. pole sugugi kerge tassida, ja suundus «Rock City»-sse. Et selle kohakese valisid nad lõplikult oma peatuspaigaks, siis jõuan ma temast veel nii mõndagi rääkida, ent selleks korraks tuleb lõpetada. Pealegi hakkasid lõkkelt peatselt tõusma isudratavad lõhnad ja kuigi meri, kauguses vilkuvad majakad ja imesilge tähistaevas olid lausa võrratud, ei suutnud ma enam väsimusele vastu panna, tõmbasin jopi üle pea ning uinusin sügavasse unne.

Reporter ARKA

Märkus: kuna on kuulda mõtteid, et ma ajan pada, aga selline arvamus mulle ei meeldi, siis, kes tahab, võib pööruda järgmiste löögirühma liikmete poole:

Pille, TI-51, rühmavanem Tõnu, TI-31, väga hea inimene Lii, TE-11, lootustandev eku Priit, TI-51, ELKNÜ TPI komitee spordisektsiooni juhataja asetäitja

Lembi, TP-11, rühma komsorg Gennu, TP-81, TPI a/j.-komitee välissuhete sektori juhataja, ja ise veenduda, et kõik oli just nii, nagu kirjas seisab.

Matkamälestus.

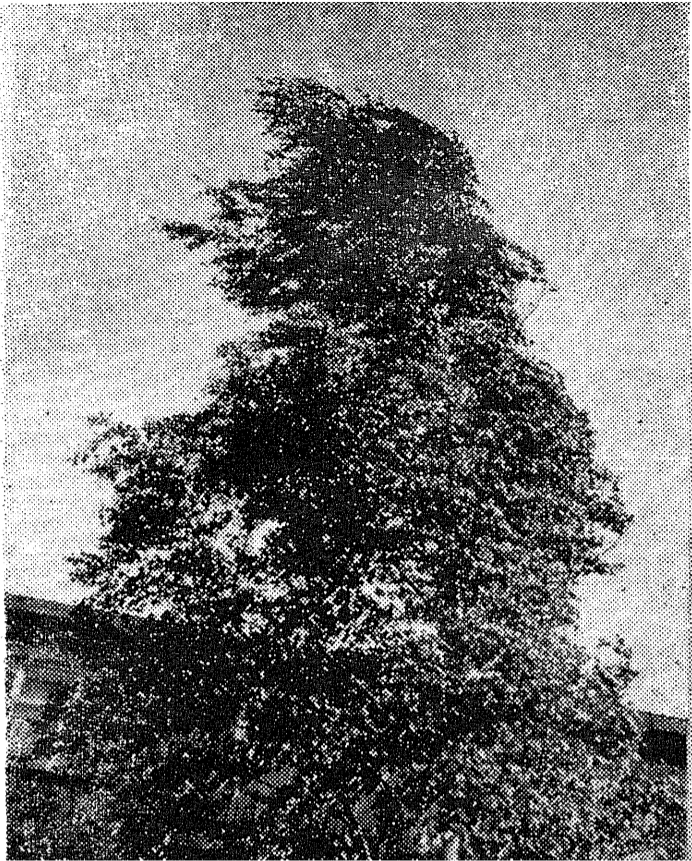
LÜHIDALT RAJATAGUSTEST ÜLIKOOLIDEST

86-aastane poola insener Ludwig Golec kaitses Krakovi Mäe-asjanduse ja Metallurgia Nõukogu ees doktoriväitekirja.

Poola tööstuskeskuses Plockis asus tegevusse uus teater. Kõik

näitlejad on Varssavi Teatriülikooli tänavused lõpetajad.

Weimaris toimus 19. rahvusvaheline germanistika kursus. Osa võttis sellest õppejõude ja teadlasi peaaegu kõigest Euroopa riikidest ning rohkesti Aafrikast ja Aasiast.

SÜGIS. SÜGIS! SÜGIS?

võttis ära, pärast said linnud oma jao. Onneks oli hulgem vaarikaid, nendest tegin toormoosi, talvel hea võtta, lastele kaasa panna, kui linna kooli lähivad, saavad ikka odavamalt läbi... Kuid lapsed polegi enam ju nii lapsed.

SÜGIS?

Oh, veel üks hetk... kas...? Jah, ja nüüd edasi. Sa ometi ei jäägi mälestustest elama. Uus aasta on siiski uus aasta, ehkki sisaldab seda unustamatut asja eelmis(t)est — taas loengud ja laborid, Mustamäe ja Kopli, audikas ja söökla ja raamatukogu ja ühikas. Kõiges selles oled sina ja on sinu maailm, on tema ja on tema maailm ja need oleme meie, kes me selles maailmas juhuslikult koos askeldame, õpime, naerame, kurvastame jne. jne. jne. Lõpetuseks — sellesse tudengiaastasse astume uute soovidega. Nende täitumine oleneb sinust. Ja minust. MEIST.

MARE MANDEL

IGOR MIHHAILITSENKO fotod.

Tere, kuidas teil malevas oli, meil läks küll toredasti, tead sa ka, mida ma kuulsin... hei, sina käisid Ungaris, õigus jah, muljeid muidugi kapaga, lao aga lagedale, olen üksainus suur kõrv... oo, keda ma näen! miks sa juuksed ära lõikasid, enne olid palju popim, kas sa näe, kui kannatanud ilmega teksased, mis sa nüüd, see ju suurim mood praegu... tervist, olete kindlasti kõik hästi puhunud ja valmis tihedateks tööpäevadeks, pingsaks ja tulemusrikkaks õppetööks, niisiis alustagem...

SÜGIS.

Suvi kadus. Kellel kirevalt, kellel kahvatult, aga möödast ta on. On september, on kalendri viimane suvekuu ja on esimene koolikuu. Vaatad päevitunud ning lustakaid rühma-kaaslast ja rõõmustad koos nendega. Silmitsed kollakaks tõmbuvat rohtu ja langevaid puulehti ja muutud nukraks. Oled tõeliselt siiras nii ühel kui teisel juhul. Sügisele on ju nii omane olla ühtaegu värvikas ja hall, oodatud ja soovimatu. Ühelt poolt on tal palju anda ja teisalt kindlasti nii mõndagi kaasa viia.

Mõtiskled ja samas naerad laginal. Alles oli sul aega küll, juba on kuhugi kiire, midagi on ilmtingimata tarvis teha ja äkki sai neid edasilükkamatuid asju imelikult palju ja igale poole peab jõudma. Meeleolud vahelduvad ja päev on tegude-rohke.

Sügisene ilm aga on tujukas — mine sa tea, millal särab, millal kallab.

Õeldakse, et üks elab lootustest, teine mälestustest. Sügisel tavaline vaherkord ilmselt muutub. Nende kasuks, kes tihemini möödunudle mõtlevad. Niikaua, kuni argipäev nad taas endasse haarab. Suvi on enamasti olnud ju väljalülitumise aeg.

SÜGIS!

Oi kui kirjul Nii ilus. Vaata, millised lehed! Pruuni, punast, kollast, lillat, järjest vähem rohelist... ja lilled ka — astriid, krüsanteemid, jorjenid, viimased floksid...

Aga siin: tulge õunale! Ostke tomateid! Maitske, head hapukurgid, või võtke värskaid! On mett, seeni ja kartuleid, paistab pirne, ploome ja porgandeid. Banaanid rubla kümme kilogramm.

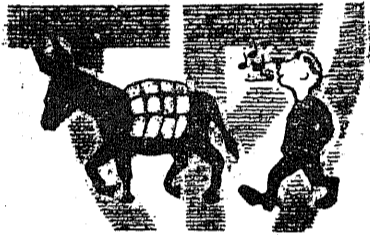
Sealt kostab: palju sa mahla keetsid? Mul on ainult 80 liitrit, eelmisel aastal sain üle saja. Kevadine külm, pagan,

soovijatele piisavalt eelteadmisi anda, alustab novembrikuus tegevust TPI matkaklubi suusamatkakool. Kuulatakse ära mõned loengud ja tehakse läbi praktilised õppused koos välisõõbimistega Aegviidu lähistel. Detsembris moodustatakse suusamatkakooli kuulajatest grupid, kes talvevaheajal lumistele radadele matkaromantikat ottsima sõidavad.

Talvevaheajal toimub Läti NSV-s VIII Balti kõrgkoolide matkalaager, millest ka TPI delegatsioon kindlasti osa võtab. Kevadsemestri alguses ootavad järge TPI orienteerumismatk. välisõõbimistega suusamatkad Nelijärve ja Neeruti maile. Aga seejärel hakkavad eespool terevõõbimistega suusamatkad Krimmi, Kaukaasiasse ja veel paljudesse põnevatesse paikadesse.

Kel on tahtmist matkaelamusi leida ja loodusega vahetumat kontakti luua, tulgu julgesti TPI matkaklubi poolt välja kuulutatud üritustele. Asjast huvitatutel saame aidata leida neile meelepäraseid ja jõukohaseid matkavõimalusi. Iga looduse- ja matkasõber on terevõõbimistega suusamatkad Krimmi, Kaukaasiasse ja veel paljudesse põnevatesse paikadesse.

TPI MATKAKLUBI JUHATUS

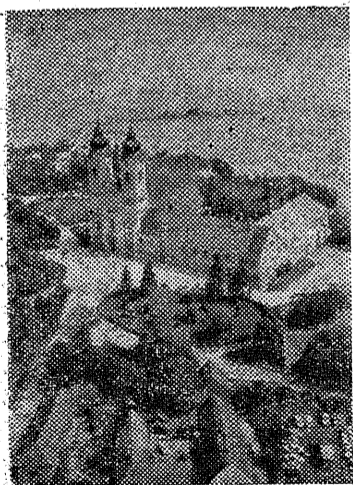
MATKAPLAANID.

Mis on TPI matkaklubil uueks õppeaastaks plaanis? Osa meie tudengitest, kel suvepuhkus alles kestab, jõuab veel toredaid sügisesi retki teha. Oktoobrikuu keskel toimub matkaklubi aastakoosolek, kus arutame põhjalikumalt matkapaane ja -probleeme. Suuremad ettevõtmised saab plaanitud talvisele õppevaheajale. Suusamatkadeks on sihikule võetud Põhja- ja Lõuna-Uraal, Kaukaasia ning Karjala. Võib juhtuda, et Eestimaalgi annab suusaradu ajada. Oma sadakond TPI matkasõpra peaks ootuste kohaselt selgi talvel suusamatkadest osavõtulist ja ja talvetelgis õõbimiste romantikat tunda saama.

Et suusamatkadele minna

ENE ILISON

EHK KUIDAS EÜE-75 BUDAPESTI RÜHM UNGARIS KÄIS

MIDA NÄGIME

Seda sai 37 päeva kohta päris palju. Kaks päeva veetsime Moskuvas, mõned rongis, Ungari Rahvavabariigis olime 5. juulist 4. augustini. Meie peamiseks peatuskohaks sai Budapest, paljukiidetud Doonau pärl.

SELLE SUVE REISIKIRI

Linn on suursugune. Buda ja Pesti, kaks ajalooliselt erinevalt kujunenud linna ühendati mõõdund sajandil, aastatel 1839—1849 ehitatud 380 meetri pikkuse ja 15,7 meetri laiuse kettisillaga (Szecheny hid). Praegu ühendab Doonau lääne- ja idakallast Budapesti piirides 8 silda, kõige ilusam neist on ikka kettisild, mis küll 1945. aastal hitleriaste poolt õhku lasti, kuid aastatel 1948/49 endises ilus taastati. Buda, mäginine pool, pakub ajaloolisi vaatamisväärsusi: Gellerti mägi, Kuningaloss, Matthiase kirik koos kalurite bastioniga, vanalinn. Pesti pool on noorem. Parlamendihoones, mis täistuledes kulutab sama palju elektrit kui linna üks rajoon, istusime samadel toolidel, kus Ungari parlamendi liikmed istungite ajal.

Buda ja Pesti vahele jääb Doonau ja selle keskel olev Margiti saar. 80 hektari suurusele saarele pole ehitatud ainustki elumaja, XIX sajandil kujundati saar kuuingliku perekonna soovil inglise-stiilis pargiks. Puhkuseks ja meelelahutuseks kasutatakse seda tänini. Margiti saare basseinides tutvusime bu-

dapestlaste ujumisvõimalustega ja tõesime, et meie meri oma laintevahuga on palju parem.

Nädalavahetustel ja kultuuriprogrammi ajal sõitsime pealinnast välja: Szentendresse, Visegradi ja Estergomi. Kõik need on väikesed, kunagi Ungari kultuurielus või riigivaltsemise ajaloos tähtsat rolli mänginud linnakesed Doonau kaldal.

Balatoniga, Ungari suurima järvega seostuvad mõisted puhkus, kuurordid, raviautused. Ungari on turistidega kohane, neid osatakse teenindada ja sealjuures ka turisti rahakotti kergendada. Meie elamiseks ülikoolilaagris Balatonkenese lähedal, sealt sõitsime suurematesse kuurordidesse (Balatonfüred) ja Tartu sõpruslinna Veszpremi.

Eger ja «Egeri tähed» on lahutamatud. Selles veendusime, jalutades mööda kasematte, juuba lagununud kindluse müüre või seistes G. Gardonyi haua juures. Oli mošee ja egeri vein, mõlemad jätsid elamuse.

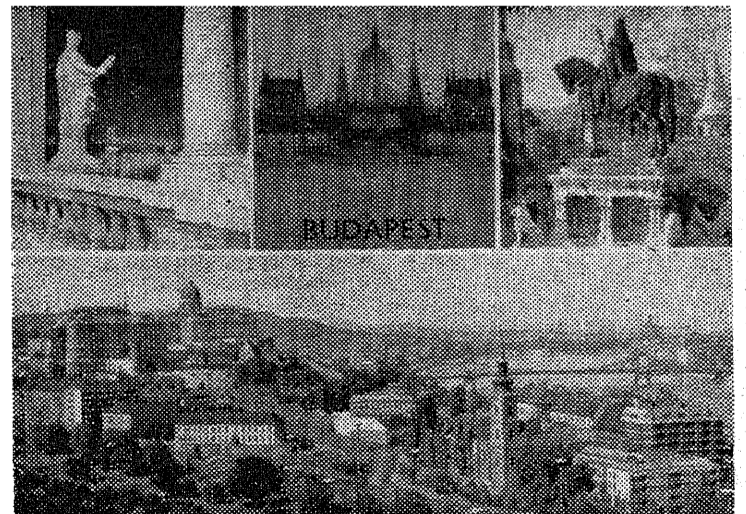
LÕPETUSEKS

Kõik kaksikümme vabariigi eri kõrgkoolidest pärit rühma

liiget jäid sõiduga rahule. Ungari on tore maa kõrge liiklus-, muusika- ja pildinäitamis-kultuuriga. Keeltega oli vahetevahel raskusi, aga universaalsed vahendid käed, pliiats ja paber pildi joonistamiseks aitasid hea tahtmise juures ikka üksteisest aru saada. Toma-

tid olid magusamad kui meil, viirsikud ja aprikoosid just valminud, aga musta leiba ei olnud ja meie arusaamise järgi kisselli, sealset kastet (magusat!) pakuti koos liha ja kartulitega.

Sõit oli tore, tasub järele teha. Head reisilusti!

ÕNNITLEME!

Dots. A. RITSO — 60

Hiljuti pühitses metallide tehnoloogia kateedri dotsent tehnikakandidaat A. RITSO oma 60. sünnipäeva.

Juubilar sündis 13. IX 1915. aastal Leningradis, alghariduse omandas Tallinna, Tartu ja Viljandi algkoolides. Pärast Viljandi Poeglaste I gümnaasiumi lõpetamist ja sundaja teenimist kodanlikus sõjaväes astus A. Ritso 1936. aastal tolaeag- sse Tallinna Tehnikaülikooli. 1941. aastal töötas A. Ritso õppimise kõrval ENSV Kerge- tööstuse Rahvakomissariaadis. Sõja puhkemisel mobiliseeriti ta Punaarmee, kust 1943. aastal demobiliseerus tervislikel põhjustel ja siirdus Eesti Töös- tusprojekti teenistusse Mosk- vasse, olles samal ajal lektoriks Jegorjevskis Eesti Plaan- komisjoni kaadri ettevalmistus- kursustel.

Naasnud Moskvast taasvabas- tatud sünnimaale, jätkas juu- bilar õpinguid TPI-s, mille lõ-

petas 1947. aastal insener-me- haanikuna. Pärast instituudi lõpetamist töötas A. Ritso praeguses Termofüüsika ja Elektrofüüsika Instituudis mit- mel juhtival ametikohal.

1952. aastal kaitses A. Ritso kandidaadiväitekirja. Aastast 1952 kuni 1957 töötas ta nii insenerina kui laboratooriumi- juhatajana mitmetes asutustes. Alates 1957. aastast oli A. Ritso ENSV MN Riikliku Teaduslik- tehnilise Komitee ja ENSV MN Riikliku Teaduslike Uurimis- tööde Koordineerimise Komitee masinaehituse peaspetsialist.

Õppejõuna on A. Ritso seotud TPI-ga alates 1953. aastast ja metallide tehnoloogia ka- teedriga 1963. aastast, millal ta valiti kateedri dotsendiks.

Juubilar omaaegne õpitöö ja praegune õppetöö on tihedalt seotud praktikaga: töö reaalina enne tehnilisi õpinguid, prakti- kandina ja insener-projekteeri- jana õpingute ajal. Praegune teaduslik töö paigutatud mag- netpehmete materjalide vald- konnas on seotud lepinguliste tööd kaudu vahetult prakti- kaga.

Ritso on rida teaduslikke artikleid. Juubilar oskab tea- duslikule tööle kaasa tommata üliõpilasi. Ta on eriti kodus rahvamajanduse perspektiiv- setes küsimustes, mida raken- dab nii õppe- kui ka ühiskon- dlikus töös, olles seotud ühingu «Teadus» tööga.

Teda on autastatud kahe medaliga.

Kaastöötajana on A. Ritso tun- tud printsipiaalse inimesena, kes on nõudlik nii enda kui ka teiste vastu.

Soovime õnne väsimatule töö- mehele.

KAASTÖÖTAJAD

Dots. H. SILLAND — 50

22. septembril 50 aastat tagasi sündis Järvamaal Väinjärve vallas Puhmu külas puusepa pe- rekonnas poisilaps, kellele pandi nimeks Harald. Kaheksa-aas- tase väikemehe püüd hariduse ja teaduse kõrguste poole algas 1933. aastal Koeru algkoolis. 1939. aastal võeti ette juba pi- kem teekond Tallinna Kom- mertsikooli, mis aga kahjuks jäi lõpetamata — 1943. aasta no- vembris tuli kooli viimane klass pooleli jätta ja peituda fašistliku mobilisatsiooni eest. Kui Nõu- kogude Armeed oli 1944. aastal vabastanud Eesti, astus ka Ha- rald Silland Nõukogude Armeed ridadesse, kust demobiliseerus 1948. aastal. Nüüd avanes õpi- himulisele noormehel võimalus jätkata oma haridusteed, ehkki küll töö kõrvalt, ja 1949. aasta kevadel kroonis pingutusi kipi- sustunnistust koos hõbemedaliga.

Edasi järgnesid õpinguaastad Tallinna Polütehnilises Instituudis ja selle lõpetamine 1954. aastal keemiatehnoloogia inseneri kvalifikatsiooniga. Kuid veel ei olnud noormehel õpimise ka- dunud. Järgnes kolm aastat as- pirantuuri tolaeagse kütuste keemilise tehnoloogia kateedris professor A. Aarna juhendamisel. 1958. aastal kaitses H. Sil- land dissertatsiooni ja TPI Nõukogu omistas talle tehnika- kandidaadi kraadi. 1959. aastal algab H. Sillandi pedagoogiline tegevus. 1963. aastal omistati talle dotsendi kutse. Ajavahemi- kus 1964—1968 tuli tal juhataja ka orgaaniliste ainete tehnolo- gia kateedrit.

Dotsent H. Silland on kollee- gide ja üliõpilaste poolt hinna- tud kui nõudlik ja hea lektor. Eks selle pärast ole tal tulnud mitmel korral ja ka praegu juhtida keemiateaduskonna me- toodikakomisjoni tööd.

1962. aastal sai ühiskondi- kult aktiivsest noorest õppejõust NLKP liige. Printsipiaalse kom-

munistina on ta korduvalt vali- tud teaduskonna parteibüroo sekretäriks, büroo liikmeks või instituudi parteikomitee liik- meks.

TPI-s on tal tulnud töötada rahvakontrolli organites, juhtida teoreetilist seminari, toimetada keemiateaduskonna teaduslike tööde kogumikke, olla keemia- teaduskonna kaitsmisnõukogu teaduslik sekretär. Kogu selle suuremahulise ühiskondliku töö on dots. H. Silland täitnud oma põhitegevuse — õppejõu ameti kõrvalt kohusetundlikult ja hästi. Ta on tuntud hea rühma- juhendajana, vajaliku tähele- panu on ta pööranud oma kvalifikatsiooni sisulisele tõstmisele ja ega teadusliku töö põldki ole sööti jäänud. Viimast tõestavad üle 20 trükitud artikli.

Dotsent H. Sillandi juubeli- päeval surume kõik ta kätt, soo- vime tait tuult purjedesse ja täiskäigul edasi vanal kursil ka järgmisel poolelsajal.

Palju õnne, jõudu ja tervist.

KOLLEEGID
ORGAANILISE KEEMIA
KATEEDRIST

sport

Väärikate ülesannetega aasta

Septembri alguses kiinnitas Spordiklubi juhatus meie insti- tuudi kahe peamise kompleks- ürituse — 27. teaduskondade- vahelise spartakiaadi ja massi- lise kehakultuuritöö ülevaatus- juhendit. Mõlemad juhendid reglementeerivad kogu meie õppeasutusesisese kehakultuuri- ja sporditöö kulgu 1975/76. õp- peaastal. Mõlema dokumendi koostamisel lähtuti eelnevate aastate kogemustest, teaduskon- dade k/k nõukogude ettepane- kute ja — mis eriti tähtis — üliõpilasspordi ees seisvatest ülesannetest. Tuleb kohe välja öelda, et Spordiklubi juhatus ei leidnud vajadust mõlema doku- mendi koostamisel radikaalsete muudatuste sisseviimiseks, seda põhjusel, et viimastel aastatel TPI-s rakendamist leidnud ke- hakultuuri- ja sporditöö süs- teem on end igati õigustanud. Kuid mõningaid täiendusi on siiski tehtud.

NLKP XXV kongressile ja XXI olümpiamängudele pühen- datud TPI 27. spartakiaadi kavva on jäetud 15 spordiala (mulluse 17 asemel). Alad on jaotatud enam-vähem võrdsetl kahele semestriks.

Sügissemestril toimuvad võis- lused teatejooksus, jooksukrossis, värvapallis, rahvastepallis, võrkpallis, tõstmises ja ujumises.

Kevadsemestril — suusatami- ses, korvpallis, vabamaadluses, sportvõimlemises, orienteerumises, jalgpallis, suvises VTK- mitmevõistluses ja kergetõusti- kus. Alade valikul on peetud silmas NSV Liidu kõrgkoolide kehalise kasvatuse programmi, alade efektiivsust üliõpilaste kehalise arengu mõjustamisel ja nende levikuulatust TPI-s. Võistkondlikku arvestust pee- takse nagu eelnevatel aastatelgi kolmes variandis: naiste ja meesteklassis eraldi ning üld- kokkuvõttes. Iga arvestusliigi võitjale teaduskonnale on välja

pandud rändauhinnad. Perso- naalselt autastatakse pare- mate teaduskondade k/k nõu- kogu esimehi ja spordikuraato- reid.

Massilise kehakultuuritöö üle- vaatus juhendi põhitingimused on jäänud samuti endisteks. Täiendavalt on sisse viidud järgmised muudatused.

Spordiklubi liikmemaksu ko- gumisel on loobutud kümnen- dikprotsentide tagaajamisest. Ja selleks polegi enam vajadust, kuna praktiliselt kogu TPI üli- õpilaskond on juba koondunud TPI Spordiklubi ridadesse. Käesolevast õppeaastast on keh- testatud selle tingimuse kohta järgmised kriteeriumid: 20. det- sembri seisuga — teaduskonna üliõpilaste üldarvust 95% ula- tuses ja üle selle kogutud liik- memaksud kindlustavad teadus- konnale 6 punkti, 90—94,9% vastavalt 5 ja 85—89,9% — 4 punkti. 15. märtsi seisuga on vastavad normid 90, 85, ja 80 protsenti. Lõpptulemusena jääb teaduskonnale maksuma mõlema tähtaja osas kogutud kohapunk- tide aritmeetiline keskmine. Kehtestatud alammäärat mitte- ületamisel jääb teaduskond punktita. Nii et tingimus on küllaltki range, kuid meie olu- des reaalset täidetav.

Uuenduseks on ka ülevaatus- põhitingimuse — teaduskonna- sisestest üritustest osavõtjate kohta nn. vahekokkuvõ- tete tegemine. Viimaste kont- rolltähtaegadeks on 25. detsem- ber ja 31. märts jooksul õp- peaastal. Määratud tähtaega- deks tuleb teaduskondade k/k nõukogudel esitada Spordiklu- bisse korrektselt vormistatud kokkuvõtet lõppenud ürituste kohta (koos vastavate proto- kollidega). Tähtajaks esitamata või puudulikult vormistatud vahetuvõtteid, aga samuti õppeaasta lõpparuanne toob en- daga kaasa igal üksikul juhul 1-punktilise mahaarvamise tea- duskonna k/k poolt ülevaatus- käigus kogutud punktide sum- mast.

Nüüd, mil juhendid on kin- nitatud, pole muud kui soovida, et meie teaduskondade keha- kultuurikollektiivid ja spordi- sektsioonid annaksid oma pari- ma alanud õppeaastal ja püüak- sid uute võitude ja saavutuste- ga väärikalt tähistada 1976. aas- ta kaht väljapaistvamat sünd- must — NLKP XXV kongressi ja XXI olümpiamänge!

VLADIMIR BAZANOV
Spordiklubi juhatuses esimees

VTK mitmevõistlus TPI-s.

Käesoleva õppeaasta sügis- semestril alustab meie instituudis tegevust VTK mitmevõistluse sektsioon.

VTK mitmevõistlus on huvi- tav ja mitmekülgne spordiala. Suvises mitmevõistluse kavas on nii meestele kui naistele 5 ala:

- * 100 m jooks,
  - * mürdmaajooks (M-3000 m, N-1000 m),
  - * granaadivise (M-700 g, N-500 g),
  - * laskmine (25 m dist.) ja
  - * 100 m ujumine.
- Talvine VTK mitmevõistlus hõlmab aga 3 ala:

- * suusatamine (M-10 km, N-3 km)
  - või
  - * kiirränak (M-6 km, N-3 km),
  - * käte kõverdamine (M-ripes, N-toenglamangus)
  - * laskmine (25 m dist.).
- Treeningud saavad toimuma kaasajast spordibaasides kogenud treenerite juhendamisel 3—4 korda nädalas.
- Informatsiooni annab kolma- päeviti kell 18 ja reedeti kell 16 TPI staadionil kehalise kasva- tuse kateedri vanemõpetaja H. Kaselaan.

KÜLASTAGE!

Veel on avatud Mustamäel, Ehitajate tee 5 raa- matukogus meie vabariigi 35. aastapäevale pühenda- tud raamatunäitus. Meid kõiki peaks huvitama, kuidas säästa meie pankrannikuid ja laide saastamisest — mõelda tuleb Tallinnale, Tartule, Kohtla-Järvele, Haapsalule, Pärnule...

Näitusel võib tutvuda 429 trükisega.

VASTSELE ÜHISELAMUASU- KALE TEADMISEKS

- karda majanõukogu, sest teda näed sa ainult siis, kui saad karistuse,
- ära tunne vajadust üliõpilas- kohviku järele, sest sinu ühika vahetus läheduses asu- vad «Kännu Kukk», «Tulu- ke» ja «Komeet»,
- saa esimene hinne puhtuse- kontrollilt viis, sest seda on pärast terve aasta tabelist hea vaadata: nagunii edas- pidi tabelit ei täideta,
- tee nagu, et lugu on tõene, kui loed «Tallinna Polüteh- nikust» või kuulad kuskilt mujalt, et ühiselamus kor- raldatakse pidevalt spordi- võistlusi (loomulikult sinu osavõtul), sest see (sport) on kasulik su tervisele,
- ära unista «Pikos» millestki peale võileibade, sest kar- bonaadi söömine on meie kaugete eellaste poolt ammu läbikäidud etapp,
- ära viirise, kui talvel nii umbes kaheks kuuks kaob ühiselamust soe vesi või lä- heb dušš remonti, sest külm karastab, ja pealegi, mida teeksid sa siis, kui vett üldse poleks,
- võbrast klaasist juua on eba- hügieeniline, seepärast ära kutsu külalisi, sest mida teed sa siis, kui külaline juua soovib? — sinu toas peab aga olema täpselt neli klaasi (koos nimesiltidega) ja karahvin,
- ära ärritu, kui sind sinu arvamus küsimata ajutiselt ühiselamust välja tõstetakse, nagu näiteks juhtus laulupeo ajal, millest ehk ka mõned ühiselamus elavad tudengid pealtvaatajatena osa oleksid tahtnud võtta — ühiselamu- on ju sinu teine kodu,
- korke parandame suurte raudnaeltega, sest siis pea- vad nad kauem vastu.

MIKU,
ühiselamu veteran

„OI AEGU...“

«Oi aegu ammuseid...!» kuulds õhkamine, kui pilk ta- bas sellel jäätisepildil isukalt mugivaid jõmme. Ei teagi, mis selle õhkamine sisse õieti ära mahtus: kas see, et jõmpsi- aeg nii ammune või see, et jää- tist nõutav südasvine kuuma- päev nii ammune. Aga ilma poolest võiks ikka mekkida küll veel. Zelnini-järgi on ees- kena soe sügis ja Viru-tänav- jäätisetäid pole oma platsidelt lahkunud. Nii et...

Vastutav toimetaja
O. PÖDER

«Таллинский политехник», ор- ган парткома, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института.

Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk 40/42.

Hind 2 kop.

Tellimuse nr. 1611

MB-04714